

650.000 euro steun voor innovatief project rond vasthouden zoetwater en betere waterkwaliteit

Waterhouderij Walcheren verder uitgebreid

PETER URBANUS

Zeven onderling sterk verschillende agrarische bedrijven werken samen binnen het project Waterhouderij Walcheren. Samen hebben zij tientallen maatregelen genomen om de zoetwatervoorraad op peil te houden en te vergroten. Dit project kreeg onlangs 650.000 euro subsidie voor de verdere doorontwikkeling.

ACHTERGROND

De 'cheque' werd 14 januari in Middelburg uitgereikt aan voorzitter Tim Moerman van Waterhouderij Walcheren. De steun is mogelijk gemaakt door Waterschap Scheldestromen, de Provincie Zeeland en de Europese POP3-subsidie. Ook de zoetwaterprojecten Meer Fruit met Minder Water en DeltaDrip ontvangen steun.

Waterhouderij Walcheren startte in 2010 en is onderdeel van Proeftuin Zoet Water, een kennisprogramma van de Provincie Zeeland, zeven (oorspronkelijk acht) agrarische bedrijven en Waterschap Scheldestromen. Het project wordt begeleid door Deltares en Aequator Groen & Ruimte.

Aanvankelijk werd vooral een antwoord gezocht op langdurige droogte. Dat is later verbreed met beperking van wateraanvoer, verbetering van de waterkwaliteit, bijdragen aan natuurdoelstellingen en het opzetten van een eigen energievoorziening voor de deelnemende bedrijven.

DROOGSTE GEBIED

Walcheren is in het groeiseizoen een van de droogste gebieden van Nederland. Er valt minder neerslag en wat er valt, valt doorgaans op het verkeerde moment. Bovendien zijn er weinig zoetwaterbronnen en rukt verzilting op.

Grond- en slootwater zijn zout of brak. Wel zijn er zoetwaterbellen onder oude kreekkruggen. Onder de duinen bevindt zich eveneens zoetwater, maar dat mag niet onttrokken worden. Een deel van het duinwater vloeit wel naar elders, maar wordt daar alsnog brak.

Bijzonder is dat hier fruitteelt-, akkerbouw- en melkveebedrijven, biologisch én gangbaar, samenwerken. Ook nemen ze een deel van het waterbeheer in het gebied voor hun rekening. Samen bestrijken deze bedrijven een gebied van 350 hectare.

Moerman is biologisch-dynamisch teler en eigenaar van Boomgaard Ter Linden. Sinds 2016 is hij

'Het idee dat na ons het zoetwater op zou zijn, is uit den boze'

ook voorzitter van Waterhouderij Walcheren. Daarnaast nemen daaraan nog zes agrarische bedrijven deel, te weten Loverendale (akkerbouw en melkvee), de akkerbouwbedrijven van Werner Louwerse, Johan Sanderse, Abco Maljaars, Simon en Jan-Willem Maljaars en fruitteler Marcel van de Bosse.

'Wij staan voor een gezamenlijke, gebiedsgerichte aanpak. Er moet

Waterhouderij Walcheren buffert het neerslagoverschot in herfst, winter en voorjaar.

Foto's: Peter Urbanus

evenveel water de bodem ingaan als wij eraan onttrekken. Het idee dat na ons het zoetwater op is, is uit den boze', zegt Moerman.

Waterhouderij Walcheren buffert het neerslagoverschot in herfst, winter en voorjaar, om het te benutten wanneer er geen of weinig andere zoetwaterbronnen beschikbaar zijn.

Neerslag die stroomopwaarts in het gebied valt, wordt opgevangen en via gesloten, peilgestuurde drainage gefiltreerd in een perceel dat op een kreekrug ligt. Dit zijn hoger gelegen gronden met een diepere zandlaag, waaronder zoetwaterbellen zijn ontstaan die drijven op zoutwater.

BOVENGRONDSE WATERBERGING

Om bij piekbuien extra buffercapaciteit te kunnen creëren, onderzoekt Waterhouderij Walcheren of er misschien percelen geschikt zijn om bovengrondse waterberging te faciliteren. Dit alles ingepast in

het landschap. Ook naburige landgoederen worden betrokken bij het waterbeheer.

Door de modulaire opbouw kunnen nieuwe schakels, kringlopen en innovatieve technieken flexibel aan de Waterhouderij worden toegevoegd. Niet ver van Boomgaard Ter Linde is een bovengrondse zoetwaterbassin aangelegd van 4.000 kuub. Doelstelling is niettemin om bovengrondse wateropslag zoveel mogelijk te beperken. 'We willen het liefst geen geschikte landbouwgrond opofferen', zegt Moerman.

Verder zijn er tussenbassins aangelegd voor onder- en bovengrondse wateropslag. Via schotten en regelbare stuwen en afsluiters op duikers kan zoetwater worden vastgehouden en zoet- en zoutwater worden gescheiden.

Met de 650.000 euro subsidie wil Waterhouderij Walcheren het watersysteem verder uitbouwen en verduurzamen, zegt de fruitteler. 'Samen met het waterschap willen

we het meetsysteem in ons gebied uitbouwen en het watersysteem verder in kaart brengen.'

Hij noemt debietmeters op de stuwen en meer scheiding van zoet- en zoutwater. Verder is er een hele strook geschikt gebleken om zoetwater te infiltreren. Wat veel helpt is de peilverhoging door Waterschap Scheldestromen in de zomer. Daardoor kan water in het gebied worden vastgehouden.

UITDAGENDE OPDRACHT

Alle maatregelen worden in onderling overleg genomen. 'Echt interessant wordt het als straks moet worden besloten door wie er zoetwater mag worden opgeslagen en onttrokken. Dat wordt een uitdagende opdracht', zegt Moerman.

'Stel dat water eerst in een kreekrug bovenstrooms wordt opgeslagen. Waar en door wie mag het dan worden gebruikt? De vraag is hoe wij dat samen in het vat gaan gieten.'

Oudste biologisch-dynamisch bedrijf van Nederland

De in Loppem, bij Brugge, geboren Tim Moerman is sinds 2014 betrokken bij Boomgaard Ter Linde bij Oostkapelle en inmiddels ook eigenaar. Boomgaard Ter Linde is onderdeel van het biologisch-dynamische boerenbedrijf Loverendale-Ter Linde, uit 1926. Waarschijnlijk is dit het oudste biologisch-dynamisch bedrijf van Nederland. Zeeland telt vergeleken met andere provincies nog steeds weinig boerenbedrijven met een biologische bedrijfsvoering. Sinds Moermans aantreden is Boomgaard Ter Linde gegroeid van 17 naar 27 hectare, waarvan 16 hectare appels (Elstar, Collina, Alkmene, Topaz en Natyra), 10 hectare peren (Conference en Gieser Wilderman) en sinds een jaar ook een hectare pruimen (Mirabelle de Nancy). Onder meer dankzij de negenhonderd zonnepanelen op het dak van de opslag- en sorteerloos, werkt het bedrijf

energieneutraal, stelt Moerman. Onlangs is er een volledig duurzaam sorteer- en opslagcentrum geopend. Door de extra bassins kan bijvoorbeeld nieuwe aanplant van perenbomen worden bedruppeld. Al deze maatregelen moeten de bedrijfszekerheid verbeteren. Momenteel kan Boomgaard ter Linde nog niet beschikken over zoetwater voor nachtvorstberegening. De afgelopen zomer maakte duidelijk hoe ernstig de situatie kan worden en voor welke uitdagingen agrarische bedrijven staan. Boomgaard ter Linde liet samen met een collega-fruitteltbedrijf via het Veerse Meer twee binnenschepen met zoetwater komen om in de behoefte te voorzien. Zelfs half januari was er nog niet voldoende neerslag gevallen. Als er dit jaar weer zo'n droge zomer komt ontstaan er serieuze problemen, vreest Moerman.

Vlakbij het bedrijf van Tim Moerman is een zoetwaterbassin van 4.000 kuub aangelegd.